

gospodarske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsake sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr. za pol leta 1 gold, 70. kr. za četrt leta 0 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gol 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 20. marcija 1889.

Obseg: Nekaj o zelji. — Državni melioracijski zaklad. — Sadni trg v Ljubljani. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. Trgovinska in obrtna zbornica. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Nekaj o zelji.

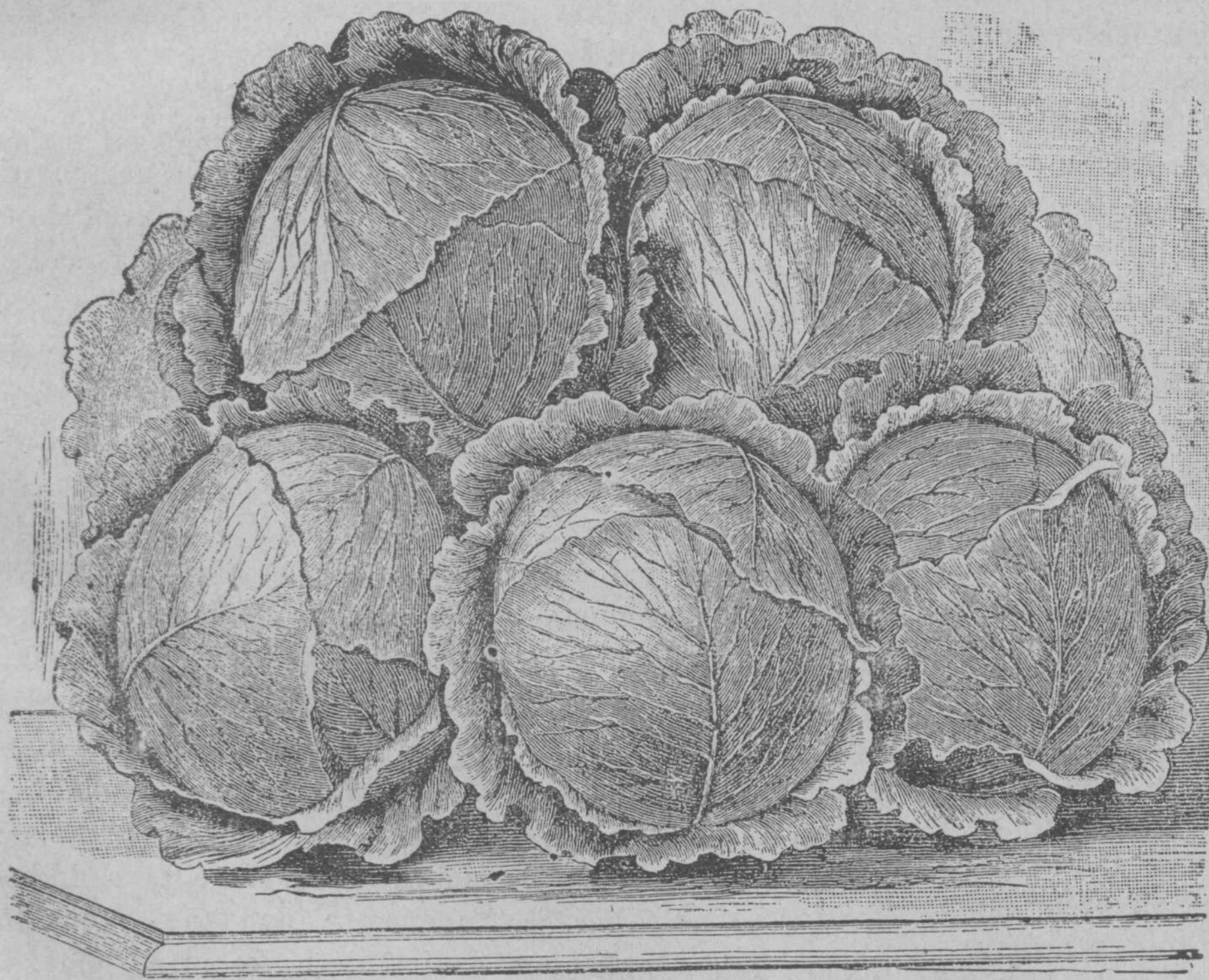
Neka posebnost kranjske dežele, zlasti gorenjske strani in sosebnost ljubljanske okolice, je zelje, ki ga obilo pridelujejo in izvažajo in ki daleč okrog slovi z

prav dobro razumejo pridelovati zelje, a kolikokrat se jim prav slabo obnese, in to, ker je bila slaba letina, ali pa ker so sadili sajenice, vzgojene iz slabega semena ali od semena slabe vrste. Kmetovalci bi se smeli bolj gotovo nadejati dobre zelne letine, ako bi kaj gledali na seme od pravih vrst. Naše domače zelje ni slabo, dela kaj lepe in trde glave, vendar preneseno iz ene vasi v drugo, koder je različna lega in zemlja, ne uspeva po godi. Ali kedo misli, da ni moči pridelovati boljšega zelja, nego je naše? Gotovo je mogoče in to na dva načina. Odberi vsako leto najlepše glave za seme, in v nekaj letih bodeš dobival semena, ki ti boče ob tvojih razmerah vedno bolj ugajalo, nego pa kupilno, ki je od rastlin, katere so pridelane na popolnoma drugačni zemlji, nego je tvoja.

Priporočali bi pa našim gospodarjem, da bi vendar pričeli zboljševati zelje svoje s tujim semenom, ne mislim obiloma, ampak le po malem. Ako se dokoplješ do prave vrste, potem uže lahko narediš kako večo poskušnjo. Pri nas je kaj vredno le pozno zelje. Naj bi na pr. zavedni gospodarji kake vasi, koder pridelujejo veliko zelja, kupili od vsake vrste za nekaj krajcarjev semena, ki naj bi ga posebe sejali in potem sadike posebe sadili. Ako bi vsak nekaj

imenom kranjsko ali ljubljansko kislo zelje. Ker ga ne pridelujejo drugod toliko in tudi ne znajo ravnati tako okusne kiseline, kakor je naša, zato mu je cena razmerno še precej visoka, ter daje našemu kmetu ob dobrih letinah vsaj še nekaj dohodka. Naši gospodarji

vrst poskusil, kmalu bi izpoznali, če je med poskušanimi vrstami katera taka, ki je boljša nego domača. Pa to še ne velja. To seme bi morali poskusiti zopet drugo leto, in če je v drugem letu to še vedno boljše od domačega, potem lahko splošno sejejo. Tako imamo na

Podoba 1.

pr. dve vrsti zelja, ki posebno slovita. Na Nemškem je najboljše pozno, belo brunsviško zelje, katero kaže podobnost 1. v našem listu. To zelje dela trde in težke glave in je najboljše za kisavo. Wolfner & Weisz na Dunaji prodajati 20 gramov po 35 krajcarjev. Na Dunaji imajo za najboljše zelje veliko, pozno, belo tulnsko zelje, katero dela posebno velike glave. Glave tega na dobri zemlji in pravilno pridelovanega zelja, postanejo po pol metra široke in 10 do 12 $\frac{1}{2}$ težke. 20 gramov tega semena stoji pri gori imenovani tvrčki 60 krajcarjev.

Državni melioracijski zaklad.

(Dalje.)

Najprvo treba nam ozreti se po naši domovini, in razumnemu očesu odpro se raznovrstne pomanjkljivosti v kulturnem stanju naših zemljišč. Ne bom navajal silnih škod, katere povzročuje glavna naša reka „Sava“. Na stotine oralov plodne zemlje odnaša in pustoši ob njej ležeča zemljišča. Posegla je vmeš visoka c. kr. vlada in lotila se urejevanja savske struge ter v to svrhu že velike vsote porabila, za kar ji moramo biti hvaležni, to toliko bolj, ker donaša dežela k temu podjetju le malo. Sava namreč spada posebno od izliva ljubljanskega med „državne reke“. Imamo pa tudi reke ali vode, katere niso državne, kakor na pr. Bistrico, ki se Podgradom izliva v Savo. Prav ta voda je, katera me vsega, kadar pridem do nje, plaši, in dal Bog, da bi ne bil moj strah opravičen. Vedno plitvejša je tej deroči nagli vodi nje struga in po nekatere kraje je skoro enako visoka, kakor poleg nje ležeče polje. Varuj Bog, da bi kedaj hudourniki s kamniških planin v silni množini in naglici pridrli v ravnino in v Bistrico ter s seboj privarili neizmerne množine kamenja in grušč: pripetila bi se enaka katastrofa polju ob Bistrici noter do Dola, kakeršna je opustošila lepe rodovitne doline po Koroškem in Tirolskem pred nekaj leti. Ako se bode struga le količkaj še vzdignila ali zvišala po masah, katere vanjo prinašajo razni dolivi, a bati se je posebno hudournikov, če bi se oblaki razlili, da bi prenašlo narasla Bistrica prestopila svojo strugo ter se po ravani razlila in jo z gruščevjem pokrila. Dal Bog, da se to ne zgodi, vendar pa so teh misli in polni te bojazni tudi drugi možje, največji tehnik — strokovnjaki v deželi. Zato naj se dežela in ž njo posebno kamniško-brdski okraj še v pravem času loti dela ter uravna strugo Bistrici, pa tudi skrbi, da ne bodo dolivi v njo prinašali pregromnih množin gruščevja, katero hudourniki odirajo s hribov.

Torej ni le treba struge urediti Bistrici, ampak više treba pričeti delo, in sistematično mora biti to delo uravnano in izvršeno. Na Koroškem in Tirolskem vrše se sedaj uravnave, ki bodo stale par milijonov. Prav je, da se vsaj za bodočnost odstranijo nadaljnje katastrofe, a še umnejše bi bilo, da bi se bila ta zbolj-

šalna dela zvršila poprej, predno je taka grozna katastrofa nastala in opustošila cele vasi ter povzročila na milijone škode. Žal, da pri nas mora bridka izkušnja šele zbuditi na delo! Koliko ne žrtvujejo druge dežele in države za zboljševanje zemljišč, pa ob pravem času. Kaj pomaga potem, kadar je uže ušla krava iz hleva, telce je sicer dobro, a krave ni! Zopet druga voda „Mirna“ škoduje silno ob njej ležečim zemljiščem. Že sedaj v 10 letih je morala vlada blizu za 6 tisoč goldinarjev davkov odpisati, ker Mirna skoro redno vsako leto opustošuje ob njej ležeča zemljišča. Ker se pa vedno Mirni struga vzdiguje, bati se je v prihodnje še hujših škod. Pač bitko je gledati, kako taka lepa, plodovita dolina propada, ko bi se ji lahko pomaglo. Če računimo le teh 6000 gld., katere je država morala od davkov odpisati, razvidimo, da bi to bila glavica nad 100 tisoč, in koliko bi se lahko s tem storilo. Pa država naj ne zabi, da bo morala redno odpisovati ter v malo letin zbrisati stalno rubriko davkov ob Mirni! Silno mnogo je v naši deželi močvirnih zemljišč. Ne bom navajal ljubljanskega barja, ker v njem so že toliko pisali, toliko zborovali in na tisoče potrošili za napravo načrtov, da ne preostaja drugega, nego da se enkrat resno lotimo dela in odstranimo ovire, da pomagamo ubogim barjanom vsaj proti groznim povodnjim ter da naposled resno pripravimo vsote, potrebne za osuševanje.

(Dalje prihodnjič.)

Sadni trg v Ljubljani.

V „Novici“ je bilo čitati, da nameravajo ustanoviti na Slapu v Vipavi sadjarsko zadrugo. Ta vest mi daje povod, da izpregovorim nekaj besed o ljubljanski sadni trgovini.

Kranjci smo toliko srečni, da imamo v deželi okraj, ki prideluje najfinejše zgodnje sadje, in to v vipavski dolini. Razen tega imamo pa povsod po Kranjskem tudi obilo zlahtnega poznega sadja, jabolk in hrušek, kar je dokazala zadnja deželna sadna razstava preteklo jesen v Ljubljani. Čudno je pa, da je vipavsko sadje v Ljubljani mnogo dražje nego istodobno enako sadje na Dunaji o čemer se lahko prepriča vsak sam, ako primerja po časnikih razglašene dunajske sadne cene z ljubljanskimi. Nič manj čudno je pa, da v Ljubljani le težko dobiš jeseni in celo po zimi lepih namiznih jabolk ali hrušek, če ravno jih mnogo pridelujemo. Kaj je vzrok temu? Da je vipavsko sadje tako drago, prihaja od tod, ker je kupčija še dandaneč v enakih rokah, kakor pred petdesetimi leti, ko ni še bilo železnice. Razloček med tedanjo in današnjo vipavsko sadno kupčijo je morda k večjemu le ta, da so poprej vozili „škatile“, napolnjene s sadjem, osličji, sedaj jih pa vozijo uže konji. V vipavski dolini je sadje res nekoliko dražje nego je bilo pred železnico, a vendar ne toliko, da bi bile opravičene visoke cene, katere ima